

Fakultetsko vijeće
Filozofskoga fakulteta
Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Lorenza Jägera 9
31 000 Osijek

Sanel Hadžiahmetović Jurida
Rudarska 53 VIII-30
75 000 Tuzla
Bosna i Hercegovina

Sinopsis doktorskog rada

LINGVISTIČKI IDENTITET NETSPEAK-A I FIGURATIVNA UPORABA RAČUNALNIH TERMINA

Znanstveno područje: humanističke znanosti

Polje: filologija

Grana: jezikoslovlje

UVOD

Može se tvrditi da od svog pojavljivanja ranih 90-tih godina protekloga stoljeća internet igra sve važniju ulogu u svakodnevnom životu. Internet, kao najveća svjetska računalna mreža, zbog obilja usluga koje pruža svojim korisnicima i raznovrsnih načina njihovog međusobnog komuniciranja postaje virtualni prostor u kojem engleski, kao globalni jezik, poprima novu dimenziju te samim tim postaje sve zanimljiviji suvremenim lingvistima i drugim znanstvenicima u različitim disciplinama u posljednjih 20-ak godina.

Jedan od najutjecajnijih lingvista u ovoj, relativno gledano, prilično neispitanoj i nedovoljno istraženoj oblasti (Crystal) smatra da je *Netspeak* jedan potpuno novi elektronički komunikacijski medij, globalnog i interaktivnog karaktera, koji se odlikuje vlastitim razlikovnim obilježjima u svim svojim pojavnostima. U ovom se radu prvenstveno ispituju lingvistički identitet, osobine i aspekti *Netspeak*-a u kontekstu engleskog kao globalnog jezika. Pored toga, u radu se pruža pregled različitih situacijskih pojavnosti *Netspeak*-a na internetu, s posebnim osvrtom na jezik tzv. *chat*-grupa (grupa za razgovor), jezik u upotrebi u različitim grupama za diskusiju ili forumima (*discussion groups, forums*), jezik blogova i na jezik elektronske pošte u izvjesnoj mjeri. Preciznije, proučava se *Netspeak* kao govor na internetu onih zajednica kojima je podloga engleski jezik. Smatra se da se radi i o pojavi nove akademske discipline, internetske lingvistike, što i nije tako česta pojava, ali na nju ukazuju sve aktivnosti na internetu koje nužno dovode do jezičnih promjena u vokabularu, gramatici, pravopisu, pa čak, u manjoj mjeri, i u izgovoru. Neki su od radova koji to uspješno pokazuju npr. Crystal (2001, 2004) i Baron (2000, 2008).

Drugu bitnu sastavnicu rada predstavlja i metaforička upotreba računalnih termina u okviru *Netspeak*-a u kontekstu kognitivne teorije metafore, prema kojoj metaforu, između ostalog, obični ljudi jako puno koriste ne samo kao usputni lingvistički ukras nego i kao neizbježni dio procesa ljudske misli i prosuđivanja u svakodnevnom životu. U radu se posebno izdvajaju često upotrebljavani računalni termini u metaforičkom smislu s obzirom na elektroničku bit *Netspeak*-a i pokušava se definirati njihovo mjesto i funkcija u okviru *online* komunikacije.

TEORIJSKA PODLOGA

Glavni su teorijski okvir ovog rada ispitivanje, analiziranje i demonstriranje osnovnih lingvističkih obilježja i aspekata *Netspeak*-a kao novog elektroničkog vida komuniciranja među ljudima, a u skladu s postojećim zakonitostima jezične teorije i prakse, posebice imajući u vidu model kojim se koristi David Crystal (2001), polazeći od većine njegovih pretpostavki i tvrdnji. Rad se bavi gramatičkim/funkcionalnim osobinama *Netspeak*-a s ciljem da se pokuša odrediti lingvistički identitet *Netspeak*-a kao kategorije na pola puta između jezika i govora, koja se odlikuje svojim vlastitim razlikovnim obilježjima. Drugom ključnom sastavnicom rada dominira kognitivna teorija metafore (i metonimije) koja također predstavlja teorijsku podlogu kao kognitivnolingvistička teorija koja posljednjih desetljeća zauzima važno mjesto u lingvističkim istraživanjima. Kognitivna teorija metafore i metonimije koju su začeli Lakoff i Johnson u klasičnom djelu *Metaphors We Live By*, a čije su osnovne ideje kasnije razrađene u Lakoff (1987, 1993), Lakoff i Turner (1989), Lakoff i Johnson (1999), Kövecses (2002, 2005), smatra da ljudski konceptualni sustav ima metaforičku podlogu te da se konceptualne metafore i metonimije nalaze u osnovi ne samo jezika nego i ljudskog mišljenja i ponašanja, što do punog izražaja dolazi u okruženju poznatom kao kibernetički prostor, u kojem ljudi širom svijeta komuniciraju u različitim forumima, sinkronim i asinkronim grupama za razgovor (*chat groups*), u kojima vladaju posebni uvjeti komunikacije, što rezultira velikim utjecajem interneta odnosno *Netspeak*-a na engleski jezik današnjice.

SUVREMENE RELEVANTNE SPOZNAJE O TEMI

Većina lingvista i ostalih znanstvenika koji u posljednjih 15-ak godina istražuju svijet elektronske revolucije koji vrši velik utjecaj na engleski jezik slažu se da se možda nalazimo na početku novog doba – doba internetske lingvistike, odnosno sinkrone analize engleskog jezika u svim područjima aktivnosti na internetu, uključujući blogove, elektronsku poštu i različite vrste *chatroom*-interakcije. Smatra se da je internet medij u kojem sudjeluje skoro cijeli svijet. Što se to događa, s lingvističkog gledišta, u ogromnom kibernetičkom prostoru u kojem velik broj ljudi može komunicirati? Smatra se da priroda utjecaja koji internet u posljednjih 20-ak godina ima na engleski jezik nije detaljno istražena. To područje postalo je popularno tek posljednjih godina, kada Crystal uvodi termin *Netspeak* koji označava radikalno novi, drukčiji lingvistički medij i smatra da je njegova interaktivna, globalna i elektronička priroda od presudnog značaja za upotrebu engleskog jezika na internetu. Termin *Netspeak* alternativa je izrazima poput *Netlish*, *Weblish*, *Internet language*, *cyberspeak*, *electronic language*, *computer-mediated communication* itd, a smatra se da je termin *Netspeak* kao naziv dovoljno funkcionalan sve dok se ima u vidu da se radi i o pisanju i o govoru.

UŽE PODRUČJE RADA

U radu se istražuju lingvistički identitet, osobine i aspekti *Netspeak*-a u kontekstu engleskog kao globalnog jezika, s osvrtom na različite situacijske pojavnosti odnosno pojavnosti *Netspeak*-a na internetu. Posebna se pozornost posvećuje istraživanju jezika tzv. *chat*-grupa (grupa za razgovor), jezika blogova i jezika u upotrebi u različitim grupama za diskusiju ili forumima (*discussion groups*, *forums*), inovacijama/neologizmima kao i figurativnoj upotrebi termina koji se tradicionalno koriste u tehnologiji i informatici. Pokazuje se sprega između interneta i engleskog jezika na praktičnim primjerima upotrebe engleskog jezika u slučajevima grupa za razgovor (*chatrooms*), blogova i foruma za diskusije o različitim temama (*discussion forums*).

Takođe se ispituju i opisuju osnovna razlikovna obilježja *Netspeak-a*, prvenstveno na gramatičkoj, pravopisnoj i leksičkoj razini, s obzirom na to da su to oblasti u kojima se najviše osjećaju jezične promjene pod utjecajem interneta.

CILJEVI I SVRHA ISTRAŽIVANJA I OČEKIVANI ZNANSTVENI DOPRINOS

S obzirom na to da se smatra potpuno novim lingvističkim elektronskim komunikacijskim medijem, cilj je rada dati uvod u *Netspeak*, tj. njegove različite pojavnosti na internetu, s posebnim osvrtom na jezik grupa za razgovor (asinkronih i sinkronih), i jezik grupa za diskusiju. Preliminarno istraživanje pokazuje da je *Netspeak* potpuno nov lingvistički elektronski vid komunikacije s vlastitim razlikovnim obilježjima i da je kreativna uporaba figurativnog jezika u području računalnih termina/žargona/registara veoma raširena u internet diskursu.

Međutim postavlja se pitanje koja je funkcija takvog jezika u toj vrsti diskursa, pa se dalje istražuje i opisuje *Netspeak* u svojim različitim situacijskim pojavnostima, i time se ispituju lingvističke osobine i aspekti *Netspeak-a*, priroda utjecaja interneta na engleski jezik u smislu komunikacijske revolucije postignute internetom kao sredstvom komuniciranja među ljudima u svijetu, ali i uloga engleskog jezika na internetu.

Takođe se pokazuje i sprega između interneta i engleskog jezika na praktičnim primjerima upotrebe engleskog jezika u slučajevima grupa za razgovor (*chatrooms*) i foruma za diskusije o različitim temama (*discussion forums*), ispituju se i opisuju razlikovna obilježja *Netspeak-a*, prvenstveno na gramatičkoj (morfosintaktičkoj), pravopisnoj i leksičkoj razini, pokušava se dati odgovor na pitanje hoće li internet rezultirati potpuno novim vidom tehnikomuniciranja, a s obzirom na postojeće mnoštvo internetskih neologizama. Uspoređuje se uporaba engleskog jezika u asinkronim i sinkronim grupama za razgovor, a posebice se istražuje figurativna uporaba računalnih termina koji su najčešće u uporabi.

Očekuje se potvrda pretpostavke da je *Netspeak* uistinu nov medij komuniciranja u elektronskoj sferi znanj kao internet jedna homogena elektronska situacija u kojoj se koristi jezik i koja se izdvaja kao posebna vrsta jezika sa svojim specifičnostima.

METODOLOŠKI POSTUPCI

Izvršit će se analiza odabranih primjera prikupljenih iz prirodnih izvora, s interneta odnosno iz različitih grupa za diskusiju, foruma i *chat*-prostora, uključujući i primjere koji ilustriraju figurativnu odnosno metaforičku uporabu računalne terminologije čiji veći dio dolazi iz *Crystalove* kolekcije takvih termina predstavljene u djelu *A Glossary of Netspeak and Textspeak*. U procesu analize koristit će se sljedeće metode: metoda analize i sinteze, metoda indukcije i dedukcije, komparativna metoda i empirijska metoda.

STRUKTURA RADA

Uvodni dio rada predstaviti će temu i ciljeve disertacije te dati pregled poglavlja. Drugi dio rada daje pregled osnovnih teorijskih postavki u području uporabe engleskoga jezika na internetu, osnovnih pojavnosti *Netspeak-a*, razmatranja o njegovom lingvističkom indentitetu, osobinama i različitim aspektima, s posebnim osvrtom na jezik grupa za razgovor i foruma za diskusiju. Također, obratit će se pozornost i na dosadašnja istraživanja *Netspeak-a* i figurativne uporabe računalne terminologije. Treći dio rada predstavlja analizu i diskusiju o prikupljenim primjerima. U zaključnom dijelu predstaviti će se dobiveni rezultati. Rad će biti pisan na engleskom jeziku.

TEMELJNA LITERATURA

- Aitchison, J. (1999), *Words in the Mind*, Oxford: Blackwell Publishers Inc
- Baron, N. (2008), *Always On: Language in an Online and Mobile World*, Oxford: Oxford University Press
- Brown G., and Yule, G. (2003), *Discourse Analysis*, Cambridge: Cambridge University Press
- Cruse, D.A. (1997), *Lexical Semantics*, Cambridge: Cambridge University Press
- Crystal, D. (1997), *The Cambridge Encyclopedia of Language*. Cambridge: Cambridge University Press
- Crystal, D. (1997), *A Dictionary of Linguistics and Phonetics*, Oxford: Blackwell Publishers Ltd
- Crystal, D. (2001), *Language and the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press
- Crystal, D. (2002), *The English Language*. London: Penguin Books
- Crystal, D. (2003), *Language Death*. Cambridge: Cambridge University Press
- Crystal, D. (2004), *A Glossary of Netspeak and Textspeak*, Edinburgh: Edinburgh University Press
- Freiermuth, Mark. R. (2001) *Features of Electronic Synchronous Communication: A Comparative Analysis of Online Chat, Spoken and Written Texts*. Unpublished PhD dissertation. Stilwater: Oklahoma State University.
- Halliday, M.A.K., and Hasan, R. (1976), *Cohesion in English*, Harlow: Pearson Education Limited
- Herring, S., Danet, B. (2007), *The Multilingual Internet*. Oxford: Oxford University Press
- Hiraga, M. (2005), *Metaphor and Iconicity: A Cognitive Approach to Analysing Text*, Basingstoke-New York: Palgrave MacMillan
- Kövecses, Z. (2002). *Metaphor: A Practical Introduction*. New York: Oxford University Press.
- Kövecses, Z. (2005). *Metaphor in Culture. Universality and Variation*. New York: Cambridge University Press.
- Lakoff, G., Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live by*. Chicago - London: The University of Chicago Press.
- Lakoff, G., Johnson, M. (1999). *Philosophy in the Flesh: The Embodied Mind and its Challenge to Western Thought*. New York: Basic Books
- Leech, G., Myers, G., and Thomas J. (1995), *Spoken English on Computer*. New York: Longman Group Limited
- Longman Dictionary of Contemporary English (2000), Edinburgh: Pearson Education Limited
- Longman Pronunciation Dictionary (2000), Edinburgh: Pearson Education Limited
- Lyons, J. (1996), *Semantics*, Cambridge: Cambridge University Press
- Quirk et al. (2003), *A Comprehensive Grammar of the English Language*, London: Longman
- Pemberton, L., Shurville, S. (2000), *Words on the Web (Computer Mediated Communication)*. Exeter: Intellect Books

mentor

voditeljica studija

pristupnik

prof.dr.sc. Mario Brdar

prof.dr.sc. Ljiljana Kolenić

mr.sc. Sanel Hadžiahmetović Jurida

M. Brdar

Sanel Hadžiahmetović Jurida